

Bet. o. lovf. vedr. folkebiblioteker m.v.

Til lovforslag nr. L 195. Betænkning afgivet af kulturudvalget den 13. maj 1981

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker m. v.

Udvalget har behandlet lovforslaget i en række møder og har herunder stillet spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender, som denne har besvaret skriftligt. Et af disse spørgsmål og svaret herpå er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har endvidere behandlet det materiale, som det modtog under behandlingen af socialistisk folkepartis forslag til folketingsbeslutning om særligt statstilskud til oprettelse af lokale lydavisere for blinde og svagseende. (Forslag nr. B 28).

Endelig har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Bibliotekarforbundet og
Dansk Journalistforbund.

Henvendelserne er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget er under behandlingen af lovforslaget blevet orienteret om, at der pågår forhandlinger mellem Bibliotekarforbundet og Dansk Journalistforbund om udførelsen af de opgaver, som er forbundet med udvælgelsen af stof til lydavisere.

Under behandlingen af lovforslaget har et flertal (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer) lagt vægt på, at ministeren for kulturelle anliggender har oplyst, at formuleringen i bemærkningerne: »Og den redigering, der nødvendigvis må ske ved en udvælgelse af stof fra måske flere lokale aviser, bør ikke være en journalistisk bearbejdning af dette stof, men en nøjagtig gengivelse af det medtagne stof.«, er tilsigtet neutral over for, hvorvidt arbejdet med lydavisere varetages af journalister eller bibliotekarer.

Herefter indstillet et *flertal* (udvalget med undtagelse af fremskridtspartiets medlemmer) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet ønsker dog at tilføje, at mindretallet er enig med socialistisk folkeparti i, at de blinde og svagseende medborgere skal have al den støtte og hjælp, der på nogen måde inden for rimelighedens grænse kan gives. Når mindretallet ikke kan støtte det foreliggende lovforslag, er det ikke, fordi mindretallet ikke gerne vil anvende pengene til de blinde og svagseende, men fordi det nærer alvorlig frygt for, at dette lovforslag bliver hjælp til bibliotekarerne fremfor de blinde. Vi har jo i dag regionalradioen, der dækker en stor del af det, som en sådan lydavis skulle tage op. Derudover er de blinde jo ikke en ensartet gruppe, der har de samme interesser, her vil der som alle andre steder være forskellig opfattelse af, hvad der er det vigtigste i avisen. Nogle ville mene, at det er lederen, andre, at det er kultursiderne, atter andre, at sporten er det vigtigste. Derfor burde man jo nok anvende disse midler på en lidt anden måde, man kunne f. eks. forestille sig, at ældre seende medborgere tog rundt til de blinde og læste højt for vedkommende det stof, som vedkommende ønsker læst. Eller for den sags skyld også unge arbejdsløse eller andre medborgere, der kunne give vore blinde en håndsrækning på dette område.

Hvis lovforslaget kunne rettes i den retning, var det sikker på mindretallets støtte.

Lasse Budtz (S) fmd. Søren Hansen (S) Jørgen Frederiksen (S) Mette Groes (S)
Lindenskov (S) Jimmy Stahr (S) Birte Weiss (S) Janne Normann (RV)
Mette Madsen (V) Øllgaard (V) Flemming Jensen (KF) Gerda Møller (KF)
Arne Melchior (CD) nfmd. Ingerlise Koefoed (SF) Mølgaard (DR) Poulsgaard (FP)
Voigt (FP)

Partierne VS og KrF havde ikke medlemmer i udvalget.

Bilag 1**Spørgsmål til ministeren for kulturelle anliggender og dennes svar herpå***Spørgsmål 2:*

Under forudsætning af at det foreslåede beløb ikke anvendes i ét finansår, ønsker udvalget oplyst, om det overskydende beløb kan overføres til det følgende finansår, således at det fortsat kan bruges til lydavisser.

Svar:

Dispositionssummen, hvoraf beløbet til

støtte af lydavisser foreslås taget, overføres kumulativt til følgende finansår i henhold til tekstanmærkning på finansloven. Der vil være mulighed for ved en ændret tekstanmærkning at skabe hjemmel for, at ikke forbrugte beløb af de 2,5 mill. kr. overføres til anvendelse til samme formål i følgende finansår.

Bilag 2

BIBLIOTEKARFORBUNDET

Den 7. maj 1981

Folketingets kulturudvalg

Statslig støtte til lydavis

Bibliotekarforbundet ser med stor tilfredshed på det fremlagte forslag til økonomisk støtte til oprettelse af lydavis for synshandicappede. Det er vor opfattelse, at det kommunale og amtskommunale arbejde med lydavis bør fremmes mest muligt til gavn for vore synshandicappede medborgere.

Vi ønsker imidlertid at gøre folketingets kulturudvalg opmærksom på, at vi betragter arbejdet med produktion og formidling af lydavis som fortrinsvis et bibliotekarisk arbejde.

Vi lægger herunder vægt på:

1. At arbejdet foregår i biblioteksregie og er en naturlig del af bibliotekets opsøgende arbejde.
2. At arbejdet består i indsamling af på forhånd produceret stof og/eller ordning af

dette stof i form af hele afsluttede artikler, som ikke er ændret i videre udstrækning, end formålet med gengivelsen kræver. Der er således ikke tale om selvstændig produktion af tekst eller redaktion i form af væsentlige ændringer af en allerede produceret tekst.

3. De synshandicappede brugeres ønsker er, at der skal være tale om formidling af hele, afsluttede artikler og meddelelser, hvilket ligger klart i forlængelse af den almindelige bibliotekariske opgave, som er formidling af informationer og meddelelser, ligegyldigt om denne information er optrykt i bøger, tidsskrifter eller aviser, og ligegyldigt om det findes bogtrykt, på plade eller på bånd.

Vi håber, at folketingets kulturudvalg vil tage hensyn til disse synspunkter fra Bibliotekarforbundet.

Med venlig hilsen

LONE HANSEN
formand

DANSK JOURNALISTFORBUND

København, den 6. maj 1981

Til folketingets kulturudvalg

Notat vedrørende forslag til lov om ændring af lov om folkebiblioteker (L 195)

Lovforslagets princip er at yde statstilskud til oprettelse og drift af kommunale lydavisersom et led i bibliotekernes betjening af blinde og svagtsynede.

Dansk Journalistforbund er enig i, at det er vigtigt at opfylde blindes og svagtseendes informationsbehov, herunder at sikre denne handicapgruppe adgang til at stifte bekendtskab med indholdet i de lokale trykte medier.

Hvorfor på bibliotek?

Lovforslaget forudsætter imidlertid, at lydaviserne fremstilles i biblioteksregie, samt at den udvælgelse af stof, der skal finde sted, ikke bør være en journalistisk bearbejdning, men en nøjagtig gengivelse af det medtagne stof.

Dansk Journalistforbund ønsker at gøre opmærksom på, at der alene i den udvælgelse af artikler, der foretages ved produktion af en lydavis, sker en journalistisk bearbejdning. Forbundet må derfor tage afstand fra dette forsøg på at lovgive om faggrænser og skal indtrængende anmode om, at der hverken direkte eller indirekte i lovtæst eller i bemærkninger tages stilling til, hvem der skal redigere lydaviserne.

Dansk Journalistforbund er i øvrigt betænkelig ved, at produktionen af lydavisers kobles på biblioteksloven, og beder kulturudvalget være opmærksom herpå ved den kommende omfattende revision af biblioteksloven. Dansk Journalistforbund mener, at det vil være mindst lige så naturligt, at lydavisers bliver selvejende institutioner eller fremstilles direkte af kommunens informationsafdeling eller sociale/kulturelle forvaltning, og vi mener på den baggrund, at lovgivning om statstilskud til fremstilling af lydavisers bør løsrives fra biblioteksloven.

Lydavisers omfang

På længere sigt vil blindeorganisationerne måske også være interesserede i, at der ud over en nøjagtig gengivelse af et udvalg af artikler fra de trykte medier produceres selvstændige indslag som supplement. Den selvejende institution Esbjerg Lydavis har gode erfaringer hermed. Det er jo allerede således, at der i mange lydavisers gives kommunale servicemeddelelser af speciel interesse for blinde og svagtseende. Denne form for nyhedsformidling er efter vor opfattelse også klar journalistisk virksomhed.

Ophavsretten

Avisartikler er ophavsretligt beskyttede. Hjemlen til at fremstille lydavisers ligger i ophavsretslovens § 18, stk. 2: »Med henblik på udlån til blinde, svagtseende og andre, som på grund af invaliditet er ude af stand til at læse almindelige bøger, er det tilladt ved lydoptagelser at fremstille eksemplarer af udgivne litterære værker, når det ikke sker i erhvervsøjemed. For sådan optagelse har ophavsmanden krav på vederlag«.

Dansk Journalistforbund har konstateret, at flere medarbejdergrupper på dagblade ikke har ønsket at indgå aftale om vederlag med henvisning til, at biblioteket (kommunen) ikke har været indstillet på at lade lydavisers fremstille af en professionel journalist.

Forbundet nærer ingen ønsker om, at de blinde og svagtseende skal komme i klemme på grund af stridigheder om ansættelse af kvalificeret arbejdskraft, men har måttet konstatere, at mange af vore medlemmer ikke ønsker at indgå aftaler om udnyttelse af deres artikler, medmindre lydavisers produceres af journalister.